

ASML en innovatie

ASML is bijna 32 jaar geleden ontstaan vanuit Philips. Het technologiebedrijf is nu een grote internationale onderneming met 14.500 werknemers op 70 locaties in 16 landen. Het hoofdkantoor in Veldhoven (in het hart van Brainport Eindhoven) is nog steeds de grootste locatie van het bedrijf met meer dan 8.500 medewerkers die samen 85 nationaliteiten vertegenwoordigen. Daar vindt een groot deel van het onderzoek en de ontwikkeling plaats. Onze klanten bevinden zich in Azië en in de Verenigde Staten. De Brainport regio en Nederland zijn voor ons desondanks belangrijk omdat wij een innovatief ecosysteem nodig hebben om onze technologie steeds maar weer verder te ontwikkelen. Wij ontwikkelen en maken complexe technologie en machines waarmee onze klanten (de chipfabrikanten) computerchips maken. ASML laat zich hierbij leiden door de Wet van Moore en dat resulteert in steeds kleinere, goedkopere, sterkere en energie-efficiëntere chips. Van alle chips in uw elektronische apparaten, is zo'n 80-85% door onze machines gemaakt.

De groei kwam niet vanzelf. Het was vaak spannend of we het zouden redden. Daarbij willen we niet onvermeld laten dat de overheid ons gesteund heeft op cruciale momenten in de beginjaren (met Technische Ontwikkelings Kredieten) en dat ook Philips de helpende hand toestak toen het nodig was. Zonder vrienden red je het niet, zelfs al is je technologie superieur en zijn je mensen slim. Zo'n vrienden wens je iedere startup vandaag ook toe.

De druk om continu te innoveren en te verbeteren is voelbaar hoog. Het vereist grote investeringen en nauwe samenwerking tussen onze talentvolle mensen, onze klanten, onze innovatieve leveranciers, top kennisinstellingen en een faciliterende overheid die innovatie begrijpt, waardeert en ondersteunt. Zonder dit ecosysteem, geen ASML. De overheid speelt hier dus ook een cruciale rol in.

Grote bedrijven, MBK en R&D in Nederland: één systeem

De Nederlandse economie heeft innovatieve bedrijven nodig; ondernemingen die investeren in R&D. De Brainport regio speelt hierin een grote rol. In de top 7 van grootste R&D investeerders in Nederland staan 5 bedrijven uit Brainport regio Eindhoven (ASML, Philips, NXP, DAF en VDL)¹. TNO becijferde² dat één euro extra aan uitgaven aan R&D gemiddeld tot een totale (dat wil zeggen over alle jaren, cumulatieve) verhoging van het bbp van 2,3 euro leidt. Houd de Brainport regio dus in de gaten en koester deze economische kern.

ASML ontwerpt en integreert complexe systemen samen met de toeleveringsketen en kennispartners. Van de totale kosten van onze machines wordt zo'n 85% extern besteed bij onze hoogwaardige leveranciers. ASML besteedt 44% (oftewel 1.67 miljard euro) van haar totale 'sourcing' in Nederland waarvan de helft in de Brainport regio. De investeringen die wij doen in R&D en de ondersteuning die we krijgen vanuit de overheid (in de vorm van bv de innovatiebox) komen ook ten goede aan onze partners. Het MKB dat nauw met ons samenwerkt, wordt er sterker door. Ook daar wordt groei gerealiseerd en komen er banen bij. Het misverstand bestaat dat MKB bedrijven onvoldoende zouden profiteren van de investeringen in innovatie door de overheid. Maar elke euro die naar ASML als gevestigd grootbedrijf gaat, komt dus ook rechtstreeks ten goede aan onze (MKB-)toeleveranciers.

We stimuleren onze leveranciers om zelf ook te investeren in kennis en innovatie zodat ze meer een OEM (Original Equipment Manufacturer) kunnen worden en sterker in de keten staan. Als ze dat doen, kunnen ze de opgedane kennis ook gebruiken voor andere klanten. Zo creëren we nieuwe kansen.

De interactie, samenwerking en interdependentie tussen de grote bedrijven en de enorme aantallen capabele MKBs is sterk en heel waardevol in Nederland. Dit systeem moet vooral ondersteund worden. Brainport regio Eindhoven vervult voor wat betreft sleuteltechnologieën en maakindustrie een systeemfunctie voor heel Nederland.

Topsectoren beleid

Het Topsectoren beleid is een ontwikkeling van jaren, dat de laatste drie à vier jaar gekenmerkt is door geringe wijzigingen. Die continuïteit is wenselijk en belangrijk want dan weet het bedrijfsleven waar ze aan toe is. De ontwikkeling van het topsectorenbeleid heeft geleid tot 1,5 jaar stagnatie, en was feitelijk het resultaat van een grote bezuiniging. De FES gelden, ruim 500 miljoen euro per jaar, zijn uit beeld verdwenen en in de staatskas teruggevloeid. Dit nieuwe systeem heeft met name het nieuwsgierigheidsgedreven onderzoek ernstig beschadigd. Focus op "demand"-gestuurd onderzoek bij universiteiten, samen met deze bezuinigingen heeft bepaald niet geholpen om een meer geïntegreerd systeem tussen kennisinstellingen en industrie te bereiken. Ook het bedrijfsleven is gebaat bij sterk nieuwsgierigheidsgedreven onderzoek. De gelden die zij eerder verloren moeten hersteld worden.

Topsectoren zijn een goed systeem. Uiteraard zijn er verbeteringen en aanscherpingen denkbaar. Het TKI systeem is wat ingewikkeld en zou wat soepeler ingezet kunnen worden. Zo is de mogelijkheid om TKI in te zetten voor internationale samenwerking een recente verbetering.

ASML is uitsluitend betrokken bij de HTSM topsector, hoewel sommige activiteiten gezamenlijk met alle topsectoren uitgevoerd worden, zoals de Human Resource activiteiten. HTSM is opgebouwd uit 19 verschillende "roadmaps" waarbij ASML de trekker is voor de semi-conductor roadmap. Tussen de verschillende roadmaps is een ruime samenhang. Met andere topsectoren is verder op technisch gebied geen of nauwelijks interactie. Hopelijk dat de betrekkelijk nieuw georganiseerde ICT topsector daar wat verandering in gaat brengen. Van belang voor ASML is de inzet van een betrekkelijk geringe som voor de samenwerking in JTI en EUREKA-verband in de semi-conductor industrie. Dit heeft de mogelijkheid open gehouden om in Europa samen te werken en toegang te houden tot de JTI fondsen van de EC.

Innovatiebox en vestigingsklimaat

Onderzoek en Ontwikkeling levert de economie veel waarde en geld op en daarom stimuleren vrijwel alle landen R&D met belastingmaatregelen. ASML investeert bijna 1 miljard euro per jaar aan R&D, en heeft daarmee tienduizenden banen gecreëerd bij ASML en haar toeleveranciers in Nederland. ASML doet dus precies wat met deze maatregel gestimuleerd moet worden. Indirect profiteren onze toeleveranciers (voor een groot gedeelte uit het MKB) wel degelijk. Wij stimuleren hiermee innovatie en creëren hiermee banen in de hele keten.

Voor de Nederlandse economie en kennis is het belangrijk dat we ook R&D activiteiten van internationale bedrijven naar Nederland halen. Fiscale maatregelen zijn dan belangrijk voor ons vestigingsklimaat.

Startups en scale ups in Nederland hebben onze hulp nodig

De vraag is of de overheid en de Topsectoren voldoende aandacht hebben voor de startups en scale-ups in Nederland. Deze nieuwe bedrijven zijn een wezenlijk onderdeel van ons innovatieve ecosysteem. Ook wij, als onderdeel van de 'gevestigde orde', leren van nieuwe bedrijven. We zijn actief betrokken bij het Startup Delta initiatief, geleid door Neelie Kroes. Wat we daar zien is dat er in Nederland nog wel iets moet gebeuren om het starters makkelijker te maken, Denk bv aan fiscale ondersteuning. Ook de Topsectoren kunnen meer inspanningen leveren om veelbelovende scale ups te helpen. De doorgroei van scale ups (naar 250 medewerkers of meer) is in Nederland een groot probleem. Veel startups stranden daar en dat is een gemiste kans. Vandaar dat ASML een van de medeoprichters is van het Make Next Platform³.

Iedereen speelt een rol in Innovatie

Ook zouden we nog aandacht willen vragen voor het feit dat innovatie niet alleen iets is waar de Topsectoren of de Ministeries van Financiën en Economische Zaken mee te maken hebben. Als we het echt goed willen aanpakken, dan is innovatie een speerpunt in het beleid van alle ministeries en is er een gezamenlijke aanpak. We zorgen ervoor dat er meer aandacht is in het onderwijs voor techniek en we stimuleren jongens en meisjes om techniek te gaan studeren. We leiden onderwijzers en leraren op om techniek in hun lessen te verweven. We zorgen ervoor dat internationale kenniswerkers en startups naar Nederland willen komen omdat ze weten dat ze hier alle kansen krijgen hun talenten en activiteiten te ontplooiën. We stimuleren maakbedrijven om ook te investeren in onderzoek en ontwikkeling zodat ze sterker in de keten staan.

Tot slot

Bedrijven als ASML zoeken continu naar (inter)nationaal toptalent. Daarom willen we u (en wellicht is dit een klein uitstapje) tot slot ook wijzen op het feit dat het in de internationale concurrentiestrijd om kenniswerkers noodzakelijk is om een passend, aantrekkelijk voorzieningenaanbod te bieden. Bij het aantrekken en behouden van talentvolle en hoogopgeleide professionals concurreren wij direct met andere top technologische regio's zoals Silicon Valley en Shenzhen Valley. Het huidige voorzieningenniveau van Eindhoven is absoluut niet passend bij de internationale concurrentiepositie van de Brainport regio en de daarin internationaal opererende bedrijven als de onze. In tegenstelling tot de prominente aanwezigheid van Eindhoven op internationale ranglijsten met betrekking tot het innovatieve en/of economische klimaat, ontbreekt de stad/regio volledig in rankings op het gebied van een aantrekkelijk leefklimaat. Wij zijn van mening dat het rijk ook hierin zou moeten investeren.

Referenties

- 1 www.technischweekblad.nl/upload/documents/tinymce/RD-Top-30-2015.pdf
- 2 www.tno.nl/media/3350/staat_van_nederland_innovatieland_2014_tno_hcss.pdf, pagina 66.
- 3 www.makenextplatform.nl